

פתח דבר

אברכה את ה' בכל עת, תמיד תִּהְיֶה בפי, ובפרט עתה עת עומדים אנו בשערי הכרך החמישי של "מסורה ליוסף". סדרת קבצים זו, עוסקת במורשתו של מו"ר הגאון ר' יוסף קאפח זצ"ל, מגדולי רבני תימן בכל הדורות, ונקראת על שמו.

גיל ושמחה ממלאים את ליבנו, שעה שאנו זוכים סוף סוף, לאחר תלאות ומכשולים רבים, לראות את הכרך הזה יוצא לאור. ומי יתן ונזכה להוסיף עליו כהנה וכהנה עוד רבות בשנים, והקב"ה יתן בלבנו להבין, להשכיל, לשמוע, ללמוד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתו באהבה.

גם עתה, נתברך כתב-העת בכותבים חדשים גם ישנים, ממוקיריו וממפי"י חיבוריו של הגר"י קאפח. רובם עינינו בכתביו ובתרגומיו, והוסיפו במאמריהם מְדִילָהוֹן, וכמובן גם מדברי ראשונים ואחרונים כיד חכמתם הטובה עליהם.

כבר בשערי הכרך הקודם, בִּירְכֵנִי על חִבְרַתְם של אנשי תורה ורבנות מחד, ושל מלומדים אנשי אקדמיה מאידך, שהואילו לשלוח לנו ממיטב חיבוריהם התורניים והמדעיים, כדי שנכנסם כולם לאסופה אחת. להבנתנו, שילוב זה שבין דברי תורה וחקרי מדע, ראוי הוא ואף רצוי על-פי משנת רבינו הרמב"ם וּמִשְׁרְתוֹ הנאמן מו"ר הגר"י קאפח.¹ ולא רק שאין בו סתירה, אלא עיתים הוא הכרחי להבנה נכונה של סוגיות תלמודיות מדרשיות והלכתיות.²

בכרך זה של "מסורה ליוסף", הגברנו בקרבנו את המודעות לענייני עריכת הלשון וההגהה,³ כולל הניקוד החלקי המסייע לקריאה, צורת ההדפסה, הבלטות במקומן הראוי, ועוד. אנו מקווים להמשיך ולשפר את כתב העת כדי להעמיד ככל האפשר תורה נאָה בכלי נאָה. ואף שהשתדלנו להוציא מלאכה מתוקנת מתחת ידנו, וכל כותב קיבל לידו את מאמרו קודם פרסומו, ייתכן שיימצאו פה ושם טעויות אחדות, שהרי "אי אפשר לבר בלא תבן" ו"שגיאות מי יבין", ועם הקוראים הסליחה.

1 ומי כהגר"י קאפח ידע להעריך זאת. לפיכך אין פלא במה שהעיד עליו אחד מגדולי חוקרי לשון חכמים בדורנו, פרופ' משה בר אשר, אשר כתב במאמר מיוחד לזכרו כדברים האלה: "פטירתו של רבי יוסף היא אבדה לכל לומדי התורה מכל החוגים. גם עולם הישיבות וגם עולם המחקר מתאבלים על הסתלקותו של החכם הכולל" (ההדגשות שלי. י"פ). 'הרב יוסף קאפח – החוקר והמנהיג הרוחני: דברים לזכרו', פעמים 84 (תש"ס), עמ' 5-11.

2 ראה למשל מו"נ ח"א לד. וכן: 'לימודי 'חול' במשנת הרמב"ם', תחומין, ב (תשמ"א), עמ' 242-251. ונכפל בכתבים, ב, יוסף טובי (עורך), ירושלים תשמ"ט, עמ' 587-596.

3 לאחר שהחילוננו במלאכה זו בהוצאתם המאוחדת של כרכים א ו-ב.

שלמי תודה

חב אני תודה מרובה לידידים רבים שבזכות עזרתם וסיועם יצא ספר זה לאור.

ראש וראשון, אודה לכה"ר רצון ערוסי יצ"ו, רב העיר קרית אונו וחבר מועצת הרה"ר לישראל, העומד בראש ארגון "הליכות עם ישראל" – ומכון מש"ה בתוכו – ומעודד את כל הפעילות הענפה למען הפצת משנת הרמב"ם וממשיך דרכו מו"ר הגר"י קאפח זצ"ל.

יו"ר מכון מש"ה, מר דניאל בשארי יצ"ו, המכהן גם כחבר מועצת העיר נתניה, עוזר ומדריך להפיץ תורת משה. יחד עמו במכון מר שלום אשואל יצ"ו, אשר מוסר נפשו לשם שמים, ללא בקשת גמול או רווח, למען מכון מש"ה. איתו, המזכירה הנאמנה הגב' ורד בדיחי, תהי משכורתם שלימה מעם ה' אלוהי ישראל.

אזכיר לתודה ולברכה את חבר המערכת הרב צפניה ערוסי יצ"ו, על שעבר על המאמרים וסייע לי רבות בהוראות ובהנחיות חשובות.

כן אודה לעורך הלשון המלומד, מר ישראל והב יצ"ו, שהשקיע עמל רב בעריכה לשונית טובה וקפדנית של הספר, ואלמלא עצותיו הנבונות והמאגלפות, לא היה הספר יוצא לאור כפי שהוא. על כך אני מחזיק לו טובה מרובה ומביע תודה כפולה ומוכפלת.

יבורך מפי עליון, מר עזרא רענן יצ"ו, שסייע בידי בהבאת המאמרים לדפוס. אחי הצעיר אריאל פרחי יצ"ו, סייע לי בהקלדת חומרים חשובים. יזכהו ה' להמשיך ולדבוק בלימוד תורה וחכמה.

תודה מיוחדת לרעים יקרים שעודדוני וסייעוני בעצות מועילות רבות, בביקורת ובהשגות, למען תושלם המלאכה על הצד הטוב ביותר. בתוכם אָמנה את הרב אברהם חמאמי, הרב אהרן קאפח, הרב חננאל סרי, ד"ר זהר עמר, ד"ר ירון סרי, מר אדיר דחוח הלוי, מר אליהו נגר ומר תמיר רצון – "היטיבה ה' לטובים!".

הנה מקום אִתִּי, להודות ליד"נ אבי חמדי יצ"ו, שבזכות עידודו המתמשך והיצמדותו אליי במשך השנים האחרונות, הצליח לעורר אותי ולהוציאני מתרדמה ואפלה לאור התורה והחכמה, העיון והלימוד. בפעולותיו במסגרת ארגון "הליכות עם ישראל" ו"מכון מש"ה", הוא זוכה ומְזַכָּה את הרבים בהפצת משנתו של מורנו הגר"י קאפח. אלהים יהיה בעזרו להמשיך ולהפיץ תורה, וימלא כל משאלות לבו לטובה.

ברוכים יהיו ממקור הברכות, הוריי משה ואביגיל הי"ו, יהי רצון שיזכו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, מתוך רפואת הנפש ורפואת הגוף.

"תַּחֲמֹת נשים בנתה ביתה" (משלי יד א), רעייתי יעל מב"ת, יזכנו ה' לגדל בנים ובנות, וישים חלקנו וחלקי צאצאינו עם יודעי שמו ולומדי תורתו לשמה.

אחרונים חביבים, יבואו על הברכה כל הידידים היקרים, אשר מלאם ליבם לתרום מהונם, למען הפצת משנת הרמב"ם והגר"י קאפח, וראשונים הם לכל דבר שבקדושה. ישאו ברכה מאת ה' בכל מעשי ידיהם.

כשנשאל הגר"י קאפח,⁴ מה היה שואל את הרמב"ם לו היתה לו האפשרות – ענה: "לא הייתי שואל אותו שום שאלה, הייתי רק מודה לו על כל מפעלו". אף אנו נאמר: תודה לך, מורנו יוסף, על שסללת לנו את הדרך אל מעיינות המים החיים של רבנו הרמב"ם ושאר חכמי ישראל שבכל הדורות. מעיינות תורה וחכמה אלה, היו – בחלקם – סתומים, עד שחשפת אותם למעננו והצלפתם מגניזה ומשקיעה.

יוסף ב"ר משה פרחי הלוי

ערב פסח תשס"ח

4 ע"י חגי סגל, בראיון בעיתון "נקודה", גליון 218, ערב ראש השנה תשנ"ט. וראה אביבית לוי, הולך תמים. ירושלים תשס"ג, עמ' 218.